

SMÅFÖRETAGS BAROMETERN

Dalarnas län
September 2017

Ett samarbete mellan:

företagarna

Swedbank och
Sparbankerna

Innehåll

Om Småföretagsbarometern	2
<i>Nettotal och konjunkturindikatorn</i>	2
Sammanfattning av konjunkturläget i Dalarnas län.....	3
Det ekonomiska läget och näringslivet i Dalarnas län.....	4
<i>Näringslivet i Dalarnas län</i>	4
Småföretagsbarometern – Dalarnas län	6
<i>Konjunkturindikatorn</i>	6
<i>Sysselsättning</i>	8
<i>Orderingång</i>	10
<i>Tackat nej till order</i>	10
<i>Omsättning</i>	11
<i>Lönsamhetsutvecklingen</i>	12
<i>Företagens prisförväntningar</i>	13
Expansionsutsikter och hinder för expansion	14
<i>Konjunkturrisiker</i>	16
<i>Politiska risker</i>	17
Slutsatser och utmaningar för företagsklimatet	17

Om Småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Swedbank

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalet för *sysselsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

Sammanfattning av konjunkturläget i Dalarnas län

- **Småföretagskonjunktoren** i Dalarnas län är stark. Den sammanvägda konjunkturindikatorn ökat från ett netttotal på 73 till ett netttotal på 76, vilket placerar länet strax över riksgenomsnittet på 74. Den positiva utvecklingen förväntas fortsätta bland Dalarnas småföretagare då prognosen för 2018 ligger på nettotalet 104.
- **Sysselsättningstillväxten** bland Dalarnas småföretag har varit relativt svag. Nettotalet för sysselsättningsutvecklingen stannar vid 4, vilket är en minskning jämfört med förra året. Även genomsnittet för Sveriges företag har minskat och ligger i år på ett netttotal om 10. Prognosen är dock mycket positiv bland länets företag som tror på en kraftig ökning i sysselsättningstillväxten de kommande tolv månaderna.
- **Orderingången** för länets småföretag har haft en fortsatt stark utveckling, om än något svagare än i fjol. Tillväxttakten för orderingången i Dalarnas län är i linje med riksgenomsnittet.
- **Omsättningstillväxten** i Dalarnas län har ökat markant de senaste tolv månaderna från ett netttotal på 29 till ett netttotal på 40, vilket även placerar länet över riksgenomsnittet på 32 och fortsätter på den kontinuerliga ökningen som påbörjades 2013 efter en tid av finanskris.
- **Tillväxten av lönsamheten** har mattats av under året. Lönsamhetstillväxten är fortfarande positiv, men den har i årets undersökning drastiskt minskat från fjolårets ökning 30 ned till ett netttotal på 14. Prognosen ser mer positiv ut för det kommande året då företagen i länet tror på en stark återhämtning.
- 60 procent av företagen i länet anser att de har **goda utsikter att expandera** på sikt.
- Det främsta **tillväxthindret** hos småföretagen i Dalarnas län är bristen på lämplig arbetskraft. Det uppger 24 procent av länets småföretag. Vidare upplevs tuff konkurrens av var femte företagare som det främsta tillväxthindret. I fjolårets undersökning var höga arbetskraftskostnader det främsta hindret, vilket 9 procent av småföretagen i årets undersökning anger som främsta hinder för expansion.
- Den största **konjunkturrisken** enligt företagen i Dalarna är den svenska ekonomiska utvecklingen. I takt med att konjunkturläget har förbättrats upplevs emellertid andra risker som mer betydande. Något som särskilt upplevs som en konjunkturrisk i Dalarna är ränte- och valutakostnader. Ökade energi- och råvarupriser ses som även ett större problem för småföretagen i Dalarna än i resten av riket. Potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter, tillsammans med skattekostnader, upplevs liksom tidigare år som de största politiska riskerna av företagen i Dalarnas län.

Det ekonomiska läget och näringslivet i Dalarnas län

Den svenska tillväxten mätt som bruttonationalprodukten, BNP, växte med 3,2 procent under 2016. Konjunkturläget i Sverige har fortsatt att förbättras och ekonomin har haft en bra utveckling med stigande sysselsättning och stark BNP-tillväxt som följd. BNP-tillväxten föll dock tillbaka något under 2016 jämfört med 2015 då BNP-tillväxten var 4,1 procent. Detta var också i linje med 2016 års Småföretagsbarometer som visade på en fortsatt god tillväxt, men med förväntningar om något lägre tillväxt under 2016.

Den goda konjunkturutvecklingen drivs i stor utsträckning av export och investeringar, medan offentlig konsumtion växer i lägre takt. De svenska hushållen och den inhemska konsumtionen driver också en stor del av tillväxten. Arbetslösheten har minskat, men samtidigt består tudelningen på arbetsmarknaden, inte minst mellan inrikes och utrikes födda.¹ Det tycks som att den svenska arbetsmarknadsmodellen är problematisk när det handlar om att skapa nya vägar in på arbetsmarknaden.² Fortsatt kompetensbrist och svårigheter för växande företag att rekrytera och anställa är därför även fortsättningsvis ett tillväxthinder för småföretagen.

Det är de små och medelstora företagen som utgör ryggraden, tillväxten och stabiliteten i ekonomin. Under de senaste decennierna har de små företagen haft den viktigaste rollen i jobbskapandet, hela 4 av 5 jobb skapas i företag med färre än 50 anställda.

Omvärldskonjunkturen har fortsatt att stärkas samtidigt som det råder ökad optimism i världsekonomin. En starkare omvärldskonjunktur med stigande investeringar gynnar också de svenska småföretagen genom att svensk export ökar. Efterfrågan i Europa förväntas fortsätta att förbättras men i vilken utsträckning beror bland annat på utvecklingen i omvärlden liksom på konsekvenserna av Storbritanniens framtida EU-utträde, Brexit.

I Sverige är förtroendet för den offentliga ekonomin starkt, liksom företagens förväntningar på utvecklingen framöver. Samtidigt finns det flera osäkerhetsfaktorer både i omvärlden och på hemmaplan. Sveriges småföretagare behöver tydlighet och förutsägbarhet. Snabba politiska svängningar med förändrade regelverk och skatter som resultat är inget som gynnar företagande på sikt, tvärt om så minskar viljan att göra investeringar och att anställa eller på annat sätt växa med företaget.

Näringslivet i Dalarnas län

Näringslivet i Dalarnas består av företag verksamma inom en rad olika verksamheter. Länet präglas av en relativt stark företagarkultur. Siljans område är ett stort turistmål och besöksnäringen med relaterade gröna näringar växer i termer av sysselsättning och företag. Tillverkningsindustrin liksom handel och service med byggsektorn är också viktiga sektorer för det lokala näringslivet. Debatten handlar ofta om att öka nyföretagandet i Sverige, det är viktigt, men lika viktigt är att lyfta frågan om ägarväxling i befintliga företag. Vi behöver hitta former för att smidigt föra över arbetskraft, kapital och ägar kompetens mellan olika sektorer, olika företag och generationer.

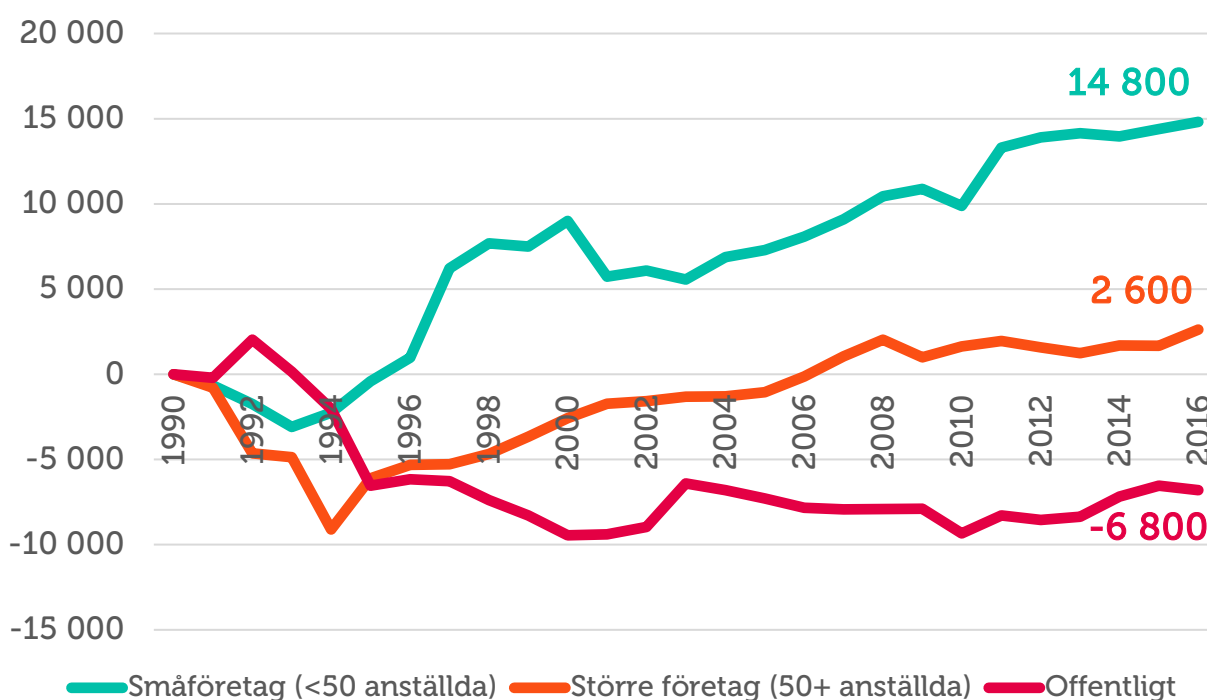
¹ SCB, AKU juli 2016

² Sverige har lägst andel låglönejobb i EU och den största skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda enligt OECD. Se bl.a. OECD 2010.

Den lokala näringslivspolitikerna genom bl.a. Länsstyrelsen arbetar för att skapa en ekonomiskt hållbar utveckling och öka sysselsättningen samt uppmuntrar näringslivet att arbeta med frågor som rör jämställdhet, miljö och integration. Detta förutsätter ett brett samarbete med näringsliv, kommuner och andra organisationer. Dialogen med och inom näringslivet är avgörande för att stärka näringslivets framtida förutsättningar.

Figur 1 visar tydligt att det är de mindre, växande företagen som står för sysselsättningstillväxten i Dalarnas län. Även om antalet sysselsatta också har vuxit marginellt i den offentliga sektorn.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Dalarna län sedan 1990 (källa: SCB)³

³ Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas

Småföretagsbarometern – Dalarnas län

Konjunkturindikatorn

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

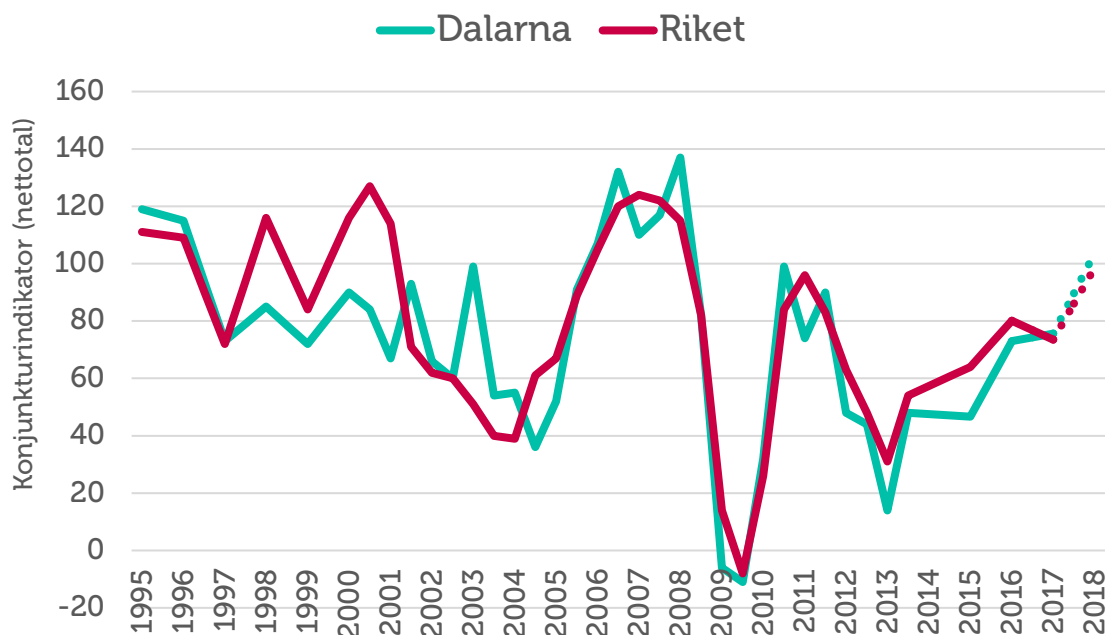
Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

Utvecklingen inom sysselsättning, orderingång och omsättning i Dalarna läns småföretag ska nu redovisas för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera netttotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i Dalarna.

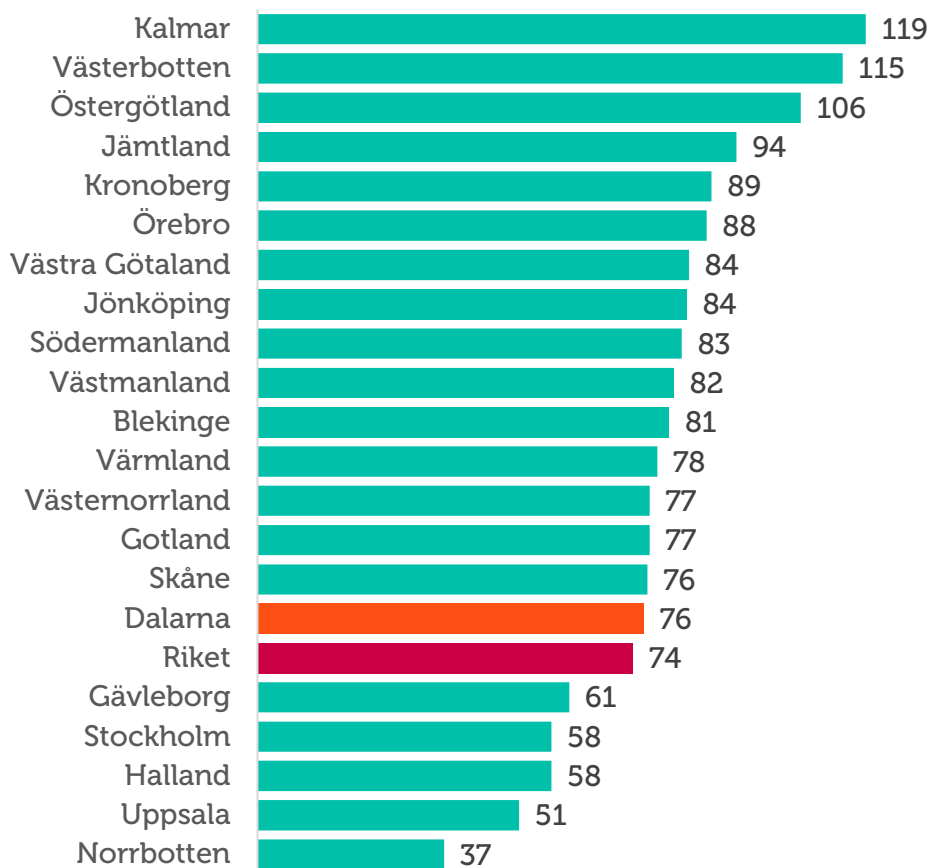
Länets småföretagare har upplevt en tämligen kraftig återhämning i konjunkturen efter två perioder av drastiskt försvagad konjunktur, först under 2008- 2009 och sedan en andra gång under 2012-2013. Från att år 2008 ha nått ett netttotal på 137, bottnade index 2009 med ett värde på -9 respektive 14 år 2013. Det är tydligt att botten är passerad och återhämtningen fortsatt under det gångna året. Konjunkturindikatorn förväntas fortsätta öka under de kommande tolv månaderna. Se figur 2.

I Dalarna har den sammanvägda konjunkturindikatorn ökat från ett netttotal på 73 till ett netttotal på 76, vilket placerar länet strax över riksgenomsnittet på 74. I 2016 års mätning gjorde Dalarna en kraftig ökning från netttotal 47 år 2015 till fjolårets netttotal 73. Denna positiva utveckling förväntas upprepas bland Dalarnas småföretagare då prognosen för 2018 ligger på nettotalet 104. Samtidigt finns det risker i att företagen har svårt att rekrytera arbetskraft.

Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Dalarnas län och riket 1995-2017

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (netttotal) 2017

Sohrab Fadai **Regionchef Företagarna** **Dalarna**

Småföretagen fortsätter liksom de senaste 20 åren att bidra med fyra av fem nya jobb men vi ser tydligt hur dessa kunde bli fler om företagarklimatet förbättras. En utvidgning av växa stödet, dvs sänkningen av arbetsgivaravgiften för soloföretag, så att den gäller för företag upp till 10 anställda hade varit ett tydligt och enkelt sätt att skapa ett bättre klimat för jobbskapare.

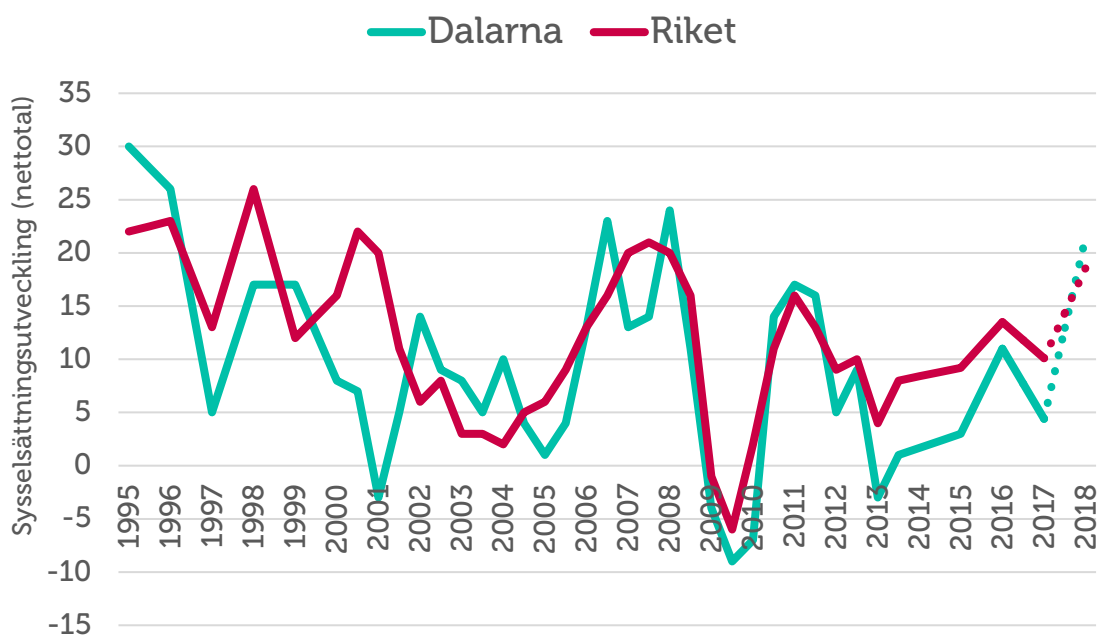
Vill politikerna se fler arbetstillfällen bör en genomlysning ske av alla regelverk som berör företag - förenkla och rensa bort. Myndigheter måste börja se sitt uppdrag gentemot företag som en service för samhällets jobbskapare. Kommunikationen bör förenklas och blanketter renodlas och bli färre. Dialog och servicemedvetenhet måste förstärkas och förståelsen för kopplingen mellan god och balanserad tillsyn för en hållbar tillväxt förbättras. För varje ny regel, eller blankett, se till att ersätta två gamla. Gör det enkelt att vara jobbskapare så får vi fler arbetstillfällen. Svårare än så är det inte. Politisk osäkerhet har seglat upp som ett mer allvarligt tillväxthinder. I en föränderlig värld växer behovet av stabila spelregler och här måste politikerna söka breda långsiktiga överenskommelser över blockgränserna för vår ekonomi och konkurrenskrafts skull.

Sysselsättning

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett netttotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningstillväxten i Dalarna är liksom Sveriges genomsnitt positiv, men har minskat kraftigt sedan förra årets mätning. Den ökning som skett sedan 2013 har avtagit och Dalarna placerar sig med ett netttotal på 4 därmed under riksgenomsnittet på 10 och tillsammans med Västmanland och Norrbotten även längst ned på listan över sysselsättningstillväxt i landet. 19 procent av företagen i länet säger att de anställt det senaste året medan 14 procent uppger att de minskat personalstyrkan. Förväntningarna framöver är däremot positiva och sysselsättningstillväxten förväntas överstiga riksgenomsnittet de kommande 12 månaderna. Detta visar att företag i Dalarna vill anställa, men som vi ser i årets rapport har utvecklingen avtagit. Det är därför viktigt för företagen i Dalarna att det finns tillgång till lämplig arbetskraft för att möta rekryteringsbehovet.

Figur 4 Sysselsättningsutvecklingen (nettotal) i Dalarnas län och riket 1995-2017

Jonas Grenfeldt Panang

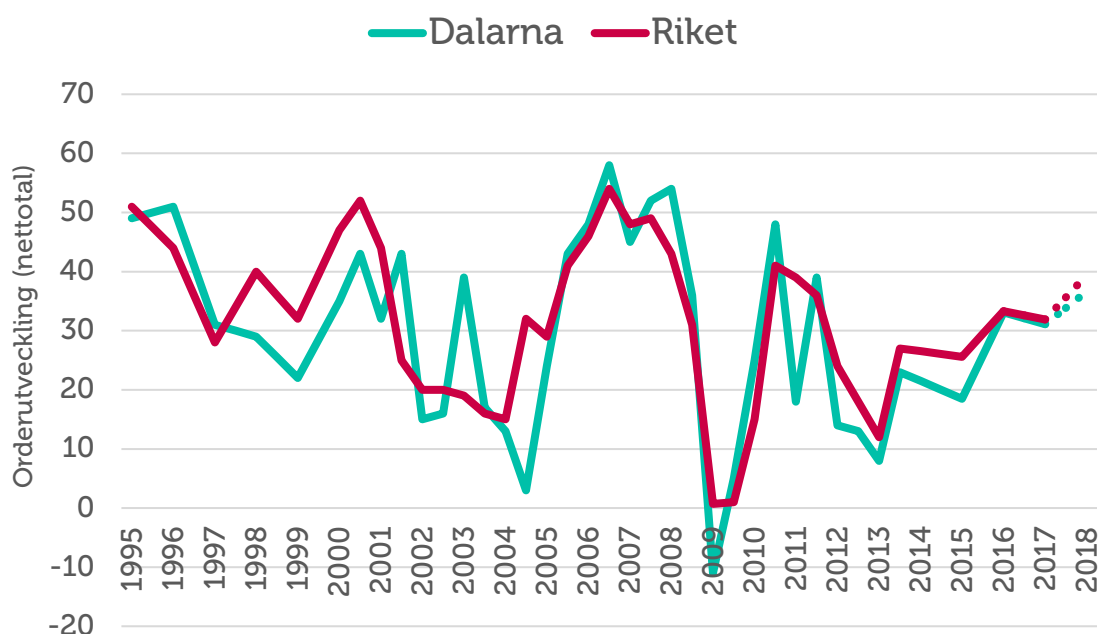
För mitt företag, liksom för många andra, är kompetensförsörjning något som på allvar riskerar att hota vår tillväxt framöver. Vi vill se en verklighetsanpassning på flera håll, i allt från hur högskolan utformar utbildningar för morgondagens arbetsmarknad, till hur vi kan få fler unga och nyanlända i arbete snabbt med nya anställningsformer. Det är dags att börja fundera på vilka typer av företag och jobb vi vill ha i Dalarna i framtiden, och hur vi ska kunna locka hit eller skapa rätt kompetens för dem.

Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Orderingången för länets småföretag har en god utveckling, dock något avmattad jämfört med fjolårets undersökning. Tillväxttakten för orderingången i Dalarnas län är i linje med riksgenomsnittet både vad gäller de föregående som de kommande tolv månaderna. Nettotalet för 2017 är 31, jämfört med fjolårets 33. Sammantaget är det 48 procent av företagen i Dalarna som uppger en ökad orderingång, medan 17 procent har sett en minskning av beställningarna.

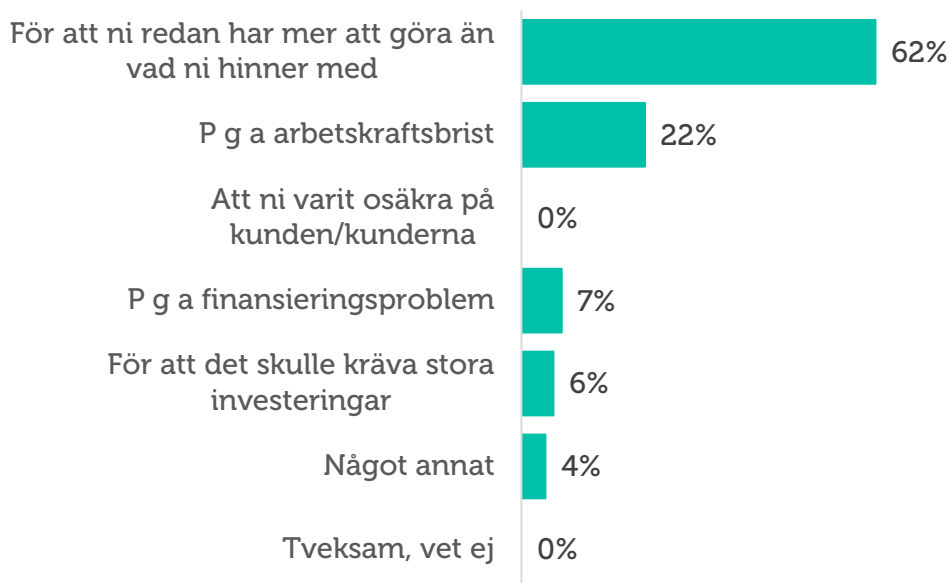
Figur 5 Orderutveckling (netttotal) i Dalarnas län och riket 1995-2017

Tackat nej till order

Hela 41 procent av företagen i länet har tvingats tacka nej till order under de senaste året. Den huvudsakliga anledningen som företagen uppger är att de redan har mer att göra än de hinner med (62 procent av de som tackat nej). Även arbetskraftsbrist anges av många som ett skäl till att företaget har tackat nej till order, hela 22 procent.

Figur 6 Huvudorsaken till att företag tackat nej till order under de senaste 12 månaderna

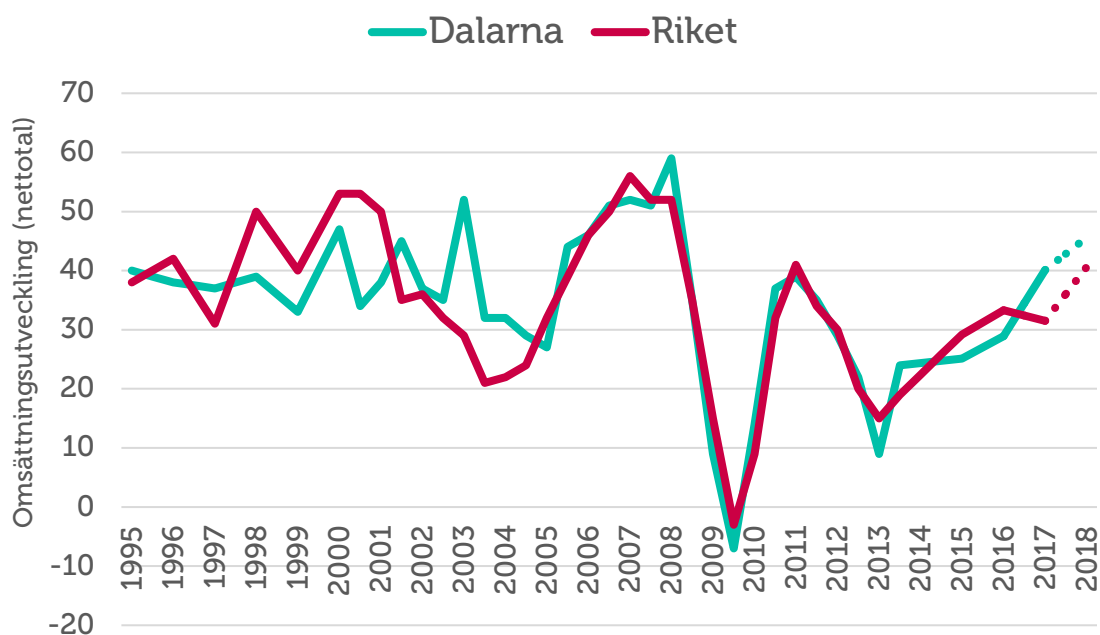
Omsättning

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättningstillväxten i Dalarnas län har ökat markant de senaste tolv månaderna från ett netttotal på 29 till ett netttotal på 40, vilket även placerar länet över riksgenomsnittet på 32 och fortsätter på den kontinuerliga ökningen som påbörjades 2013 efter en tid av finanskris.

Prognosen för länets företag är fortsatt positiv och tillväxten i omsättningen förväntas öka på ett års sikt. Detta kan jämföras med prognosen för riksgenomsnittet som ligger på 41.

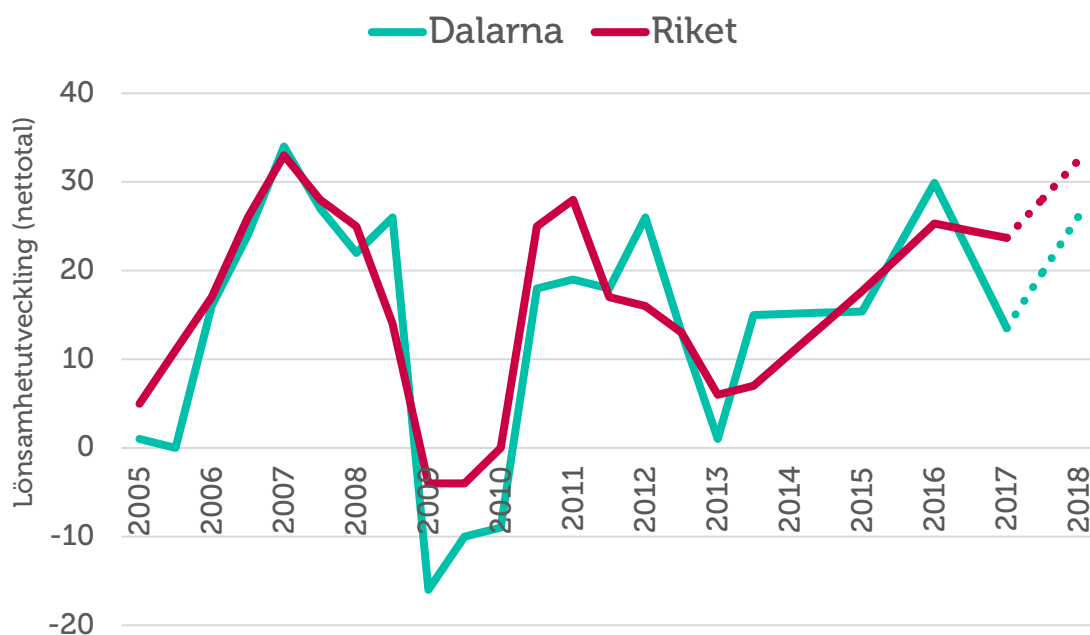
Figur 7 Omsättningsutveckling (netttotal) i Dalarnas län och riket 1995-2017

Lönsamhetsutvecklingen

Lönsamheten dikterar till stor del företagens möjligheter att växa genom investeringar och nyanställningar. Tillväxten av lönsamhet har mattats av under året och totalt sett i länet är det 33 procent av företagen som uppger en ökad lönsamhet. Lönsamhetstillväxten är fortfarande positiv, men den har i årets undersökning drastiskt minskat från fjolårets ökning 30 ned till ett netttotal på 14. Prognosen ser mer positiv ut för det kommande året då företagen i länet tror på en stark återhämtning.

Figur 8 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Dalarnas län och riket 2005-2017

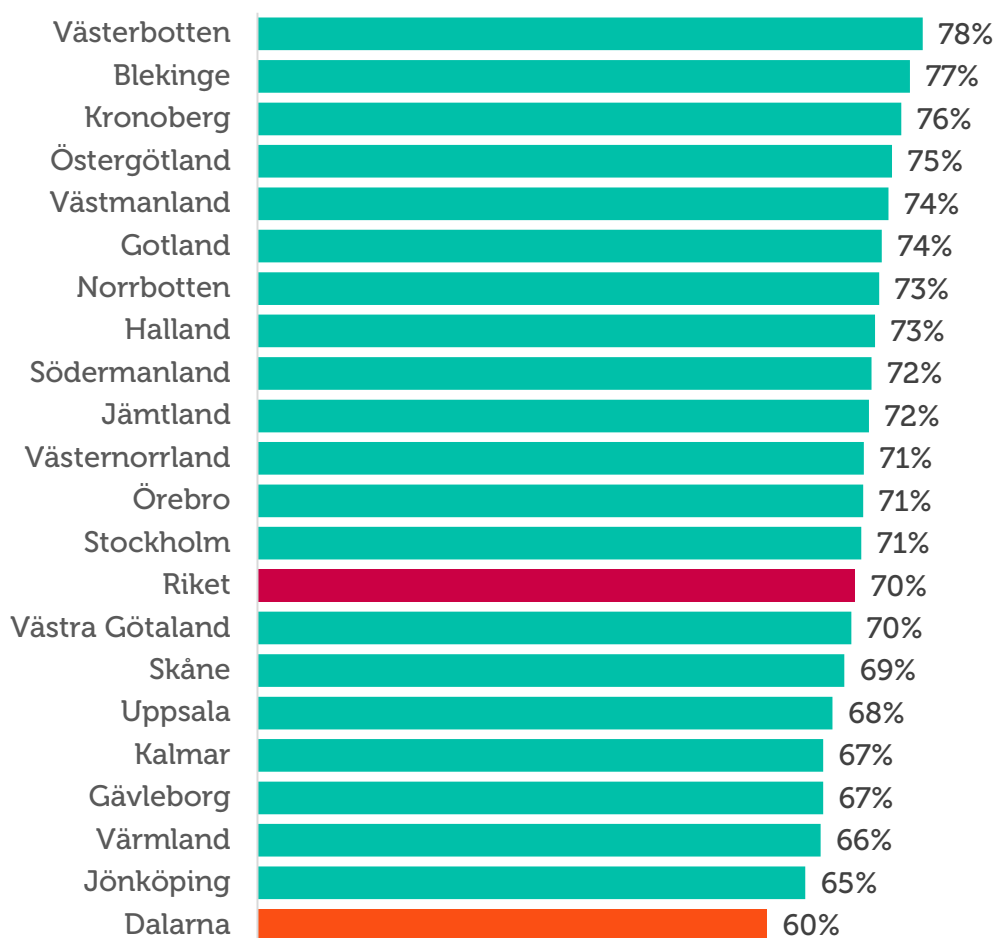
Företagens prisförväntningar

Företagen i Dalarnas län har liknande förväntningar gällande prisutvecklingen som genomsnittet för riket. 41 procent av företagen tror på ökade försäljningspriser medan nio procent tror på minskade. Nettotalet i länet är 31 vilket är något under snittet i riket (35).

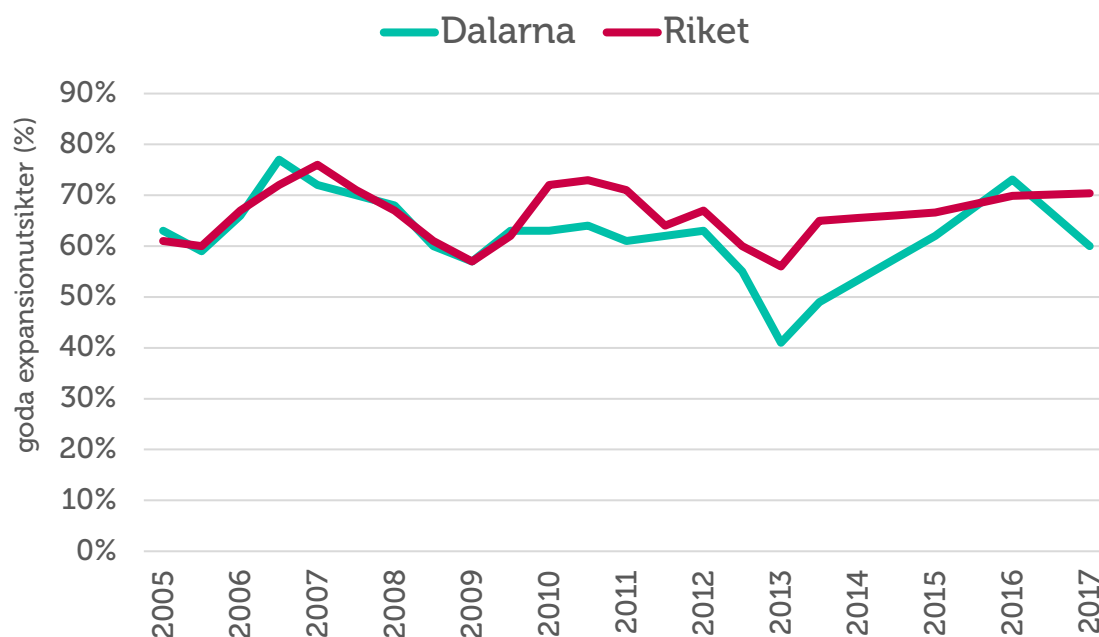
Expansionsutsikter och hinder för expansion

Företagen i Dalarnas län upplever sämre möjligheter att växa framöver än riksgenomsnittet. Vid mätningen 2016 upplevdes dalaföretagens expansionsutsikter som bättre än riksgenomsnittet, då 73 procent av länets företag såg goda expansionsutsikter. Detta har i årets undersökning minskat till 60 procent. Motsvarande siffra för riket som helhet är 70 procent.

Figur 9 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2017

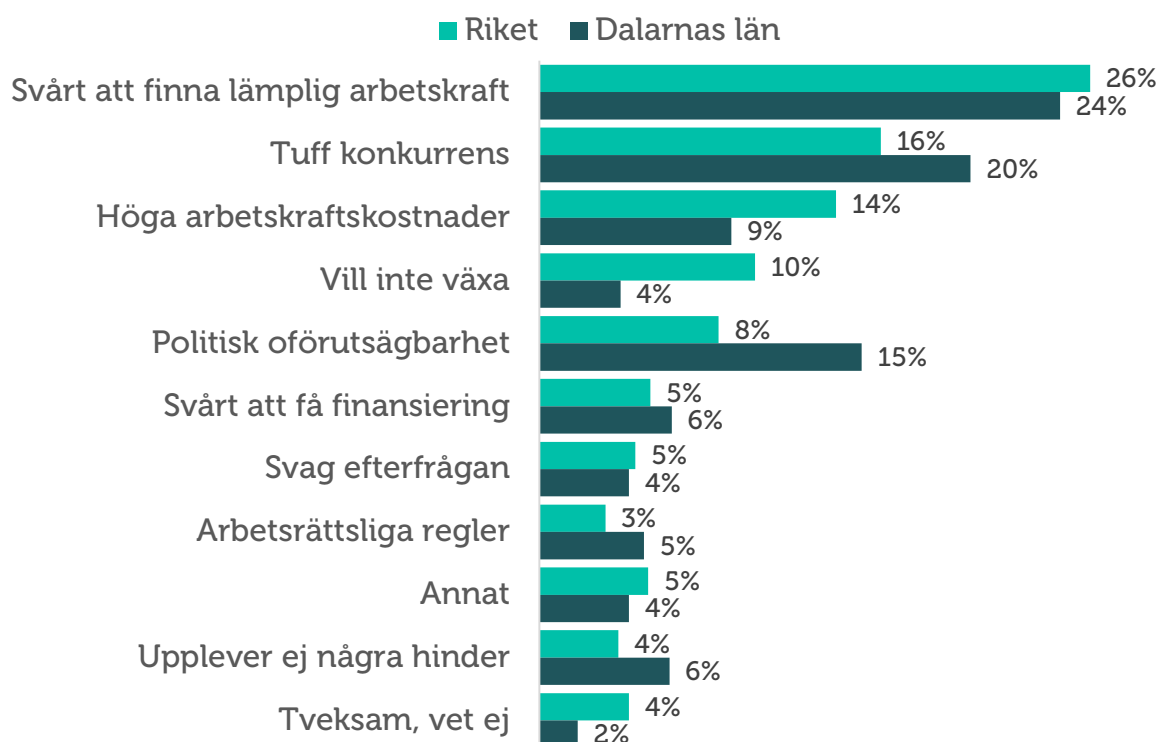

Figur 10 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Dalarnas län och riket 2005-2017

Det främsta tillväxthindret hos småföretagen i Dalarnas län är bristen på lämplig arbetskraft. Det uppger 24 procent av länets småföretag. Vidare upplevs tuff konkurrens av var femte företagare som det främsta tillväxthindret. I fjolårets undersökning var höga arbetskraftskostnader det främsta hindret, vilket 9 procent av småföretagen i årets undersökning anger som främsta hinder för expansion.

Figur 11 Tillväxthinder enligt företagen i Dalarnas län och i riket 2017 (procent)

Konjunkturrisiker

Den inhemska konjunkturen är den största konjunkturrisiken enligt 32 procent av företagen i länet. Vid mätningen 2016 var det nära fyra av tio företag av som upplevde den svenska konjunkturen som en betydande konjunkturrisik. I takt med att konjunkturläget har förbättrats upplevs emellertid andra risker som mer betydande.

Ränte- och valutakostnader samt internationella konjunkturfaktorer upplevs också som betydande konjunkturrisiker. Just dessa två ses som ett något större problem för småföretagen i Dalarna än i resten av riket.

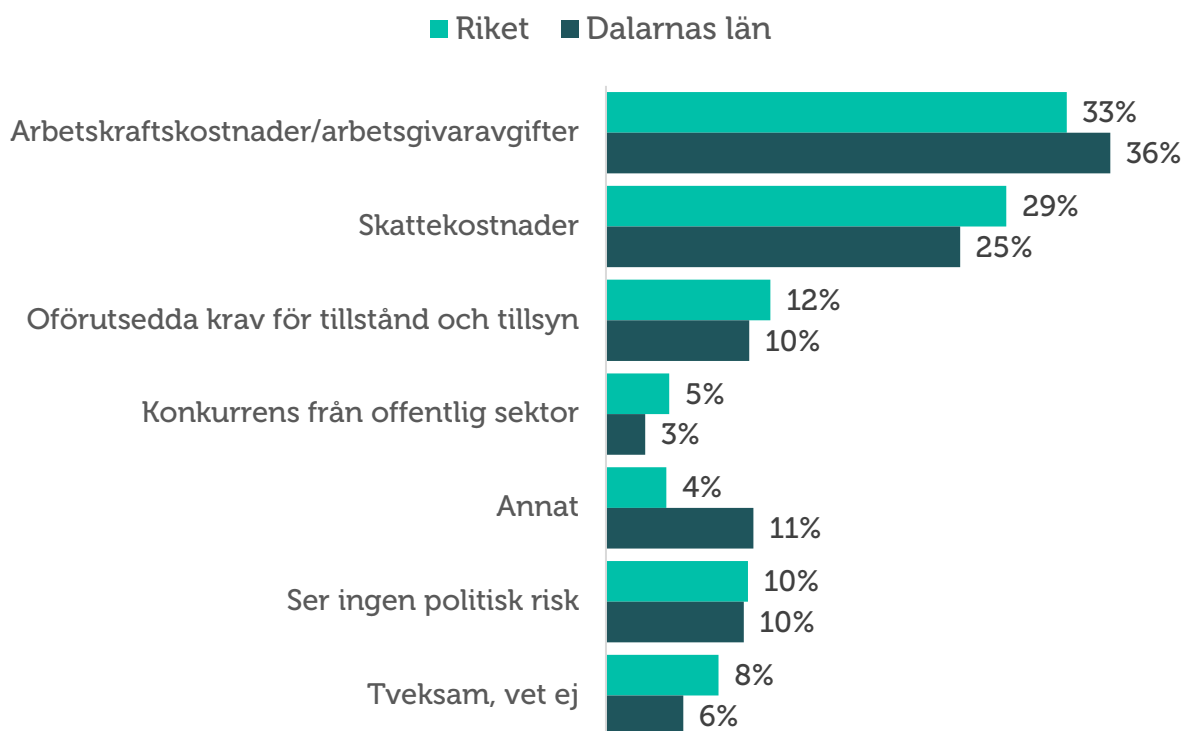
Trots att konjunkturen förbättrats avsevärt och företagen är fortsatt optimistiska, finns en viss osäkerhet om denna optimistiska bild kommer att förverkligas. Exempel på osäkerheter som kan påverka konjunkturåterhämtningen är kraftiga pris- och kostnadsökningar samt bristen på lämplig arbetskraft.

För att fördjupa förståelsen kring företagens syn på konjunkturläget och risker som påverkar företaget, ställdes kompletterande frågor om politiska risker.

Politiska risker

Potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter upplevs liksom 2016 som den största politiska risken av företagen i Dalarnas län (36 procent). Även ökade skattekostnader upplevs som en betydande politisk risk. Småföretagen i Dalarnas län upplever också oförutsedda krav för tillstånd och tillsyn som en politisk risk, om än något lägre andel än i riket som helhet.

Figur 12 Vilken anser du är den största politiska risken för ert företag?

Slutsatser och utmaningar för företagsklimatet

Den svenska konjunkturen har fortsatt att utvecklas mycket starkt under det senaste året även om en viss avmattning av tillväxten kan skönjas. Årets konjunkturindikator för riket som helhet uppgår till 74 vilket visar på en stark, men dock något svagare tillväxt än i fjol (80). I Dalarna har den sammanvägda konjunkturindikatorn ökat från ett netttotal på 73 till ett netttotal på 76, vilket placerar länet strax över riksgenomsnittet. Den positiva utvecklingen förväntas fortsätta bland Dalarnas småföretagare då prognosen för 2018 ligger på nettotalet 104.

Det är i genomsnitt sju av tio företag som uppger att de vill växa. Samtidigt står företagen inför en rad hinder som motverkar en framtida expansion. Det är framförallt svårt att finna lämplig arbetskraft på arbetsmarknaden och höga arbetskraftskostnader gör att många företag tvekar på att anställa. Även politisk oförutsägbarhet har stor påverkan på ett företags expensionsplaner.

Trots att konjunkturen förbättrats avsevärt och företagen är fortsatt optimistiska, finns en viss osäkerhet om utvecklingen framöver. Exempel på osäkerheter som kan påverka konjunkturåterhämtningen är kraftiga pris- och kostnadsökningar samt brist på lämplig arbetskraft. För vissa branscher tycks den politiska diskussionen kring vinstuttag och tillståndsprovning ha en tydlig effekt på förväntningarna.

Utvecklingen det senaste året visar att det är de små och medelstora företag som utgör motorn i jobbskapande. Det är dessa företag och företagsamma människor som tar risker, som anställer, som skapar varaktiga jobb och som via skattsedeln bidrar till vår gemensamma välfärd.

De viktigaste förutsättningarna för ett starkt företagsklimat är goda villkor för företag att starta, expandera och anställa. Det handlar om att företagare ska kunna verka på en rättvis och konkurrensneutral marknad. Villkoren för företagande ska vara lika, oberoende av företagsform och bransch. Utan hänsyn till om företaget har kollektivavtal eller inte och oavsett var företaget verkar geografiskt i Sverige.

Viktiga åtgärdsområden för att stärka det svenska företagsklimatets utveckling är därför:

- **Säkra småföretagens tillgång till kompetens.** Svårigheten med att hitta lämplig arbetskraft är ett av de största tillväxthindren för små företag. Det är viktigt att underlätta matchning mellan företagets kompetensbehov och jobbsökande samt att utbildningar svarar mot företagets behov. Utbildningssystemets utformning behöver bli mer dynamiskt och lyhört för arbetsmarknadens efterfrågan.
- **Sänk arbetsgivaravgifterna och kostnaden för att anställa.** Eftersom Sverige står inför en rad utmaningar vad gäller arbetslöshet och integration är det viktigt att verkligen fundera på alla möjliga sätt att sänka trösklarna till arbetsmarknaden och skapa vägar in i arbetslivet och det svenska samhället.
- **Förenkla och sänk skatterna på företagande.** Det behövs en översyn av skattesystemet som ger internationell konkurrenskraft och incitament till företagande, arbete och utbildning. Det ska vara mer lönsamt att ta de risker och det ansvar som det innebär att driva företag. Ökade kostnader för företagare genom högre skatter gör det svårare att investera och anställa. På liknande sätt leder höjningar av inkomst- och marginalskatterna till minskad sysselsättning och lägre risktagande. På längre sikt utarmas den svenska konkurrenskraften.